

Professor i latinamerikansk litteratur Francisco Lasarte kommenterer her 'bogen-bag-filmen', og han giver os sit bud på, hvorfor det netop blev Isabel Allendes 'Åndernes hus', der skulle få den tvivlsomme ære af at komme under vingen hos filmindustriens allertungeste folk.

af Francisco Lasarte

For de, der beundrer latinamerikansk litterær fiktion, er det ironisk – omend ikke fuldstændig uforudsigeligt – at Isabel Allende og ikke fx Gabriel Garcia Marquez, Carlos Fuentes eller Mario Vargas Llosa skulle blive den første, der fik en større roman afsat som vaskeægte film *blockbuster* med alt, hvad dette indebærer: budget på mange millioner dollars, internationalt anerkendt instruktør og rollebesætning i megastjerne-klassen.

Min egen oplevelse af Isabel Allendes værk – både som almindelig læser og som forsker af latinamerikansk litteratur – har været mildt sagt problemfyldt. I mange år nægtede jeg simpelt hen at læse noget som helst damen havde skrevet, uden tvivl fordi jeg havde hørt så meget om, hvor middelmådig hun var som skribent, og – værre endnu – om hvor utilsøret hun imiterede Gabriel Garcia Marquez' roman 'Hundrede års ensomhed'... måske *formåede* hun slet og ret ikke at tilsløre sit forlæg. Mange har i hvert fald kort og godt kaldt det *plagiat* – men andre igen vælger at se det som et eksempel på begrebet *postmodernisme*. For nogle måneder siden skulle jeg imidlertid forberede en række forelæsninger om nogle chilenske tekster, der alle omhandlede statskuppet i 1973; og i den forbindelse fik jeg langt om længe taget mig sammen til at læse 'Åndernes hus'. Og jeg må sige, at den lod mig tilbage med en uventet *blandet* holdning til Isabel Allende som skribent. Der er på den ene side ingen tvivl om, at hun ved alt om at skrive en historie sammen – på den anden side er det nu skuffende, at hun overhovedet ikke lader til at have en personlig stil, hun nøjes i det store hele med at låne med arme og ben fra Marquez og andre latinamerikanske forfattere.

Da jeg var kommet få sider ind i bogen, kunne jeg dårligt tro mine egne øjne. Så meget – detaljer af plottet, personer og stilistiske mane-

rer – var taget direkte fra 'Hundrede års ensomhed', så jeg følte mig overbevist om, at Isabel Allendes *formål* med teksten bestemt måtte være at lave en slags parodi eller pastiche – måske for at underminere Marquez' åbenbart indiskutable rolle som den centrale figur i latinamerikansk litteratur. Og dog tog hendes roman sig selv alt for alvorligt til at kunne betragtes som et spøgefuldt spejlbillede af et etableret mesterværk... i så fald var tonen helt ramt ved siden af. Og jeg ville ellers så gerne kunne forklare hendes låneaktivitet som intentionel subversion af Garcia Marquez – som en magtfuld understregning af kvindelig diskurs i en manddomineret litterær kultur; men desværre, selvom tekstens fortæller hovedsagelig er kvindelig, er den slaviske imitation af mesterens hånd ikke udtryk for noget litterært oprør. Men ret skal også være ret: hen mod slutningen af romanen, da begivenhederne omkring *the rise and fall of Salvador Allende* begynder at folde sig ud, bliver personerne endelig befriet for de blege 'Marquez-masker', de hidtil har været proppet ind bag, og de får da en smule særpræg og vægt. Og selvom historien aldrig rigtig formår at slippe taget i sæbeopera-stilen, så kan man i slutningens flydende strøm af Ajax-vand finde flotte sekvenser, der effektivt

fanger glimt af de historiske begivenheder.

Min negative holdning til romanen kan selvfølgelig afvises som værende *elitær*. Det kan jo ikke nægtes, at 'Åndernes hus' – samt de følgende romaner, hvilke alle efter min mening er ganske inferiøre i forhold til den første – har haft en mægtig gennemslagskraft på det massekulturelle marked, især der hvor de store penge bare venter på at blive tjent, hvilket vil sige Nordamerika og Europa. Selvom 'Åndernes hus' måske ikke er skrevet direkte med henblik på filmatisering, så ville det under alle omstændigheder alligevel være bogens logiske skæbne, så såre Isabel Allende havde skaffet sig den nødvendige synlighed – formularen for kommerciel udnyttelse har nemlig været til stede fra første færd: Først og fremmest har vi her en kvindelig skribent, der slår igennem på et marked, hvor forbrugerne for en stor del selv er kvinder. Og så er der navnet *Allende*, der bekvemt – via den måde hvorpå det er politisk ladet – tillader tilskueren at opfatte hele baduljen som ægte indignation over undertrykkelse. Dernæst finder vi den helt rette eksotiske atmosfære, hvor det overnaturlige ikke stammer fra en skræmmende, fremmedartet indiansk – eller sort – kultur, men derimod er indeholdt i et hyggeligt, genkendeligt quasi-europæisk miljø. Sidst – men sandelig ikke mindst – er der rigelige mængder tårer, sex, vold, lidenskabelige elskere, pebermøer og uægte børn... mere end nok til at tilfredsstille selv den mest hengivne læser af romantiske romanblade eller den mest trofaste sæbeo-pera-seer.

Oversat af Maren Pust.

Isabel Allende (i stolen) omgivet af (fra venstre) Glenn Close, Teri Polo, Meryl Streep, Jeremy Irons, Vanessa Redgrave, Armin Müller-Stahl og Bille August.